

Atque hæc (ut aliquid demum hæc de re coronidis loco innuamus) accommodari etiam possunt quaestioni alteri quæ versari solet de lingua in rebus theologicis adhibenda. Nos enim non ii sumus qui omnem vernaculæ linguæ cuiusque nationis propriam usum e theologia re prorsus exulare jubeamus. Sunt aliqua tractationes vel *apologeticæ* vel *polemicae*, vel *irenicae* vel *historicae*, vel *erudita* ad eam pertinentes, quæ vulgari lingua utiliter eduntur, prouti varia locorum, ætatis, hominumque indolis adjuncta suadent. Ast si de systemate theologico universo perfecte instituendo, si de junioribus theologis in sacris disciplinis informandis agitur, nimis graves causæ rectum theologum impellere debent ad latinæ linguæ usum mordicus tuendum ac retinendum.

Possem pro hac affirmatione in medium afferre 1. quod latina lingua utpote constanti et antiquissimo Ecclesiæ usu consecrata et *liturgica* effecta, jus quoddam sibi merito adsciscere videtur etiam in sacras disciplinas quæ Ecclesiæ doctrinam fideique depositum continent (1); 2. quod Christi Ecclesiam, cum *catholica* vere sit seu universalis, maxime decet valdeque eidem fructuosum est, *universalem* linguam habere qua doctrina ejus *systematice* tradatur ac illustretur, sic ut varii catholicorum theologorum licet diversarum nationum labores in communem Ecclesiæ totius usum ac fructum venire queant; 3. quod patres quamplures, doctores, ceterique theologi scriptores superiores, fere omnium Ecclesiæ ætatum latina lingua opera sua potissimum exarant; 4. quod ubi a theologiae scholis latinus ablegetur sermo, vernaculis linguis suffectis, hujus linguæ studium in junioribus theologis restinguetur ac decidet, magno cum clericalis cœtus dedecore, atque Ecclesiæ ipsius detrimento.

Sed alia est ratio momenti adhuc valde majoris, quæ rem nostram omnino conficere debet: maxima nimirum pericula et damna quæ fidei catholice obveniunt oportet, si quidem ejus dogmata vernaculis linguis tractentur. Habent enim christiana dogmata cum ratis firmosque conceptus suos, quos immutare nefas est, tum locutiones illas perpetua traditione atque usu consecratas, quæ conceptus illos rite efferrunt, perpetuoque integros servant. Atqui si hæc omnia cuique e vernaculis linguis committantur, quæ variae ac mutabiles sunt, et quas quisque scriptor pro ingenio suo inflectere potest, ac aliam alius vocabulis significationem tribuere, quis non videt quot

tamen a quibusdam contenditur, scholasticos methodo analytica et ex dubio præterea *positivo* procedere. Si enim quaestionem principio forma dubitandi proponunt *an vel utrum*, etc.; si insuper difficultates, contrariasque sententias prius exhibent; hoc non arguit certe methodum analyticam, cum ipsi revera thesism suam positive ponant, eamque demonstratione evincere conentur. Difficultatum prævia expositio, non est nisi materialis ordinis inversio. Dubium vero quo rem plerique exhibent, ad methodicam quamdam ac mere item materialem rei dispositionem pertinet, statimque ad thesism suam systematicam ac theoreticam probandam deveniunt. Ita videre est apud scholasticorum principem s. Thomam.

(1) Vide quæ egregia habet cl. De Maistre de lingua latina ejusque usu in Ecclesia universali in op. *Du Pape*. liv. I, chap. 20.

inde in dogmata ipsa varietates, ambiguitates, perversiones etiam dimanent? Præsertim vero hæc ætate qua tot philosophiæ systemata, tot opinionum placita communes conceptus totumque pene dixerim verborum usum ac acceptionem plane sus deque verterunt, nonne valde pertimescendum erit, ne scriptorum ingenia nisi in rebus fidei tractandis fixa aliqua conceptuum ac verborum lege coerceantur, in *profanas verborum novitates*, ac in totius sacrae scientiæ perversionem proruant? Atque utinam id non lactuosa nimis recentioris ætatis experientia testaretur (1)! Ex quo enim in nonnullis regionibus latina lingua e theologicis disciplinis, etiam a junioribus erudiendis exulavit, neoterice philosophiæ placita ita in theologica dogmata irrepserunt, ita imaginationis æstui habent laxata sunt, ita simplicitas fidei, quæ in scientia etiam theologica elucere debet, adscititiis est ornamentis et furo adulterata, ut veram germanamque theologiam frustra desideres. Scriptores invenies, etiam doctrina ac religionis studio ceteroquæ præditos, quorum theologica opera si in aliam quancumque linguam convertere tentes, vix tolerabilem aliquem sensum, hominumque captui pervium assequi poteris. Hæc quidem nos non animo quemquam insectandi proferimus, sed tantum pro religionis bono, pro juventutis in spem Ecclesiæ adolescentis necessitate, pro sacro illo fidei deposito, corruptibili quovis auro argenteve longe pretiosiore, quod quidem theologus quisque, si quidem catholicus haberi velit et sit, purum, sartum, integrum custodire debet et tradere (2).

CAPUT III. De instrumentis seu mediis quæ theologo usui esse possunt.

Præter fontes de quibus in hac tractatione egimus et ex quibus theologus suas haurire debet probationes, plura alia ad rem catholicam asserendam, illustrandam ac tuendam subsidia sibi comparere necesse est. Subsidia hæc quæ *instrumenta* vocavimus seu media, alia *intrinseca* et propria scientiæ sunt, *extrinseca* alia et veluti aliunde adscita.

Intrinseca porro sunt Scriptura et traditio cum iis

(1) Placet heic e Baltzerio exscribere testimonium percelebris inter Germaniæ protestantis, historiæ præsertim scriptoris, scilicet *Leo*, qui alio etiam ex capite deflet in Germania sua usum vernaculæ linguæ in res theologicas invecum, lingua latina derelicta. « Si hujus seculi initio, postquam Wulke, De Wette, Gesenius alique invexerant in theologiam tendentiam illam dissolutionis, extitisset aliqua prohibitio (Gubernii nimirum) ne investigationes illæ quæ noxiæ esse possent auctoritati Bibliorum apud populum *germanice* ederentur, ac lex s. neita esset quod in ejusmodi lucubrationibus lingua latina esset adhibenda, quemadmodum antea actis temporibus existerat, cautum hoc modo ac impeditum fuisset quominus doctrinæ talium librorum, uti est *rita Jesu* a Straussio confecta, per publicas ephemerides in omnium ore ac manibus versarentur. » Apud Baltzer. Op. cit. fasc. I, § 5.

(2) Præclare iterum Vincentius Lirinensis theologum alloquens: « Catholice fidei, inquit, talentum inviolatum, illibatamque conserva. Quod tibi creditum, hoc penes te maneat, hoc a te tradatur. *Aurum* accepisti, *aurum* redde: nolo mihi pro aliis alia subijcias: nolo pro auro aut imprudenter plumbum, aut fraudulenter aramenta supponas: nolo *auri speciem*, sed *naturam* plane. » Commonit. § 22. ed. Gall. n.

omnibus quæ ad eas referuntur, quæque hic spectamus non solum quatenus locos theologicos constituunt ac *remotas* fidei regulas, verum etiam imo potissimum in ordine ad cognitionem quam sibi de illis theologiae candidatus comparare debet. Quo sub aspectu Scripturarum cognitio complectitur criticam, exegetisim, hermeneuticam, linguisticam, archaeologiam; traditio vero historiam dogmatum, monumenta ecclesiastica, patristicam cum reliquis quæ suo loco expendimus.

Necesse autem non est ut singula hæc capita persequamur cum satis abunde de illis egerimus in priore secundæ hujus tractationis partis sectione: illud tantum animadvertimus, quod dum *historiam dogmatum* commemoravimus, haud significemus uniuscujusque dogmatis originem, prout hæretici atque in his præcipue rationalistæ intelligere consueverunt. Siquidem alia illis origo nisi divina revelatio nec est nec esse potest. Ast per historiam istam unice innuimus originem impugnationis ejusque singillatim dogmatis: a quibus nempe, quo obtentu, quæ argumentis quomodo item error propagatus fuerit, quas phases subierit; quando dogma assertum ab Ecclesia sit ac definitum, quinam præcipui veritatis catholice propugnatores extiterint quibusque usi argumentis sint. Hæc enim plurimum conferunt ad eadem dogmata firmanda, præsertim cum hæretici posteriores ut plurimum non nisi obsoletos ac plene contritos errores e suis veluti cineribus excitant (1).

Nec aliter dicas de *patristica*, ut trito jam vocabulo utamur, quæ nempe se protendit ad pleniorum cognitionem eorum quæ ad patres spectant; biographiam præterea, historiam criticam uniuscujusque laborum seu commentariorum ordinem chronologicum, operum quæ genuina habentur ad scripturam aut interpolatis secretionem, præstantiores demum editiones complectitur (2). Ab hac nonnulli distinguere solent *patrologiam* veluti illius partem, cujus præcipuus scopus est in doctrinam sanctorum patrum intimius penetrare, opiniones quæque ætate prævalentes sive theologicæ sive philosophicæ expendere, quæ non parum juvant ad illorum intelligentiam assequendam, atque ad verum eorum sensum detegendum. Patristicæ subsidio non modo theologus poterit sese ab illa defendere, hoc

(1) Exemplo sint sociniani qui sabellianismum, paulicianismum, noetismum denuo excitarunt; item lutherani et calviniani qui Aerii, Vigitantii, Joviniani, aliorumque absurda commenta adoptarunt, et ita porro.

(2) Eminent inter cetera hæc de re duo egregia opera, nempe: *Histoire générale des auteurs sacrés et ecclésiastiques* par le R. P. Dom Remy Ceillier Bénédictin. etc. Paris, 1729. Quod quidem opus XXIII. volum. in 4. constat, præter locupletissimum indicem qui constituit volum. XXIV; atque « Apparatus ad bibliothecam maximam veterum patrum et antiquorum scriptorum ecclesiasticorum Lugdani editam, » opera et studio Domni Nicolai le-Nourry presbyteri et monachi ord. s. Bened. duobus volum. in folio. Paris, 1705. Adjumento pariter esse poterunt *Apparatus sacri* Ant. Fosseviui S. J. Venet. 1606. trib. volum. in fol. Et quoad antiquiores patres, præter Cotelerium qui edidit duobus vol. patres apostolicos, « Illustrium ecclesiæ orientalis scriptorum qui sanctitate juxta et eruditione floruerunt I. et II. Christi seculo vitæ et documenta » auctore R. P. Petro Halloix S. J., Duaci 1655. et 1656. duob. volum. in fol.

præsertim tempore sane turpi hallucinatione, qua ut ut testimonia apocrypha pro genuinis ac sinceris adducantur, antiquiores auctores exscribendo qui ea primum protulerunt nondum severiore critique faciem præferente; verum etiam germanam poterit patrum mentem assequi quoad illos textus quibus hæretici abutuntur ad catholicam doctrinam labefactandam. Prolegomena, et apposite dissertationes ac note a doctis illorum operum editoribus adornatæ adjumento erunt perutili ei qui serio velit in id studium incumbere.

Optandum quidem esset ut eadem adhiberetur diligentia in cognoscenda scholasticorum critica historia, nec non opinionibus quæ apud illos invaluerunt, et mutationibus quibus fuerunt obnoxia, aliisque ejusmodi ex quibus haud modica commoda in proprium usum theologus derivare posset.

Sed ut aliquid jam attingamus de instrumentis *extrinsecis* et adscititiis, tot fere hæc sunt quot, pene dixerim, sunt bonæ artes ac disciplinae. Vix enim aliqua ex eis invenitur ex qua depromere nequeat theologus aliquid saltem quo catholica veritas aut illustretur aut defendatur. His siquidem omnibus cum religionis catholice hostes turpiter abusi sint ad eam impugnandam, theologus ad eas confugiat necesse est, ut inde pharmacum extrahat unde increduli aut hæretici venenum hauserunt; et arma conquirit unde illi sibi tela quibus eam confoderent, compararunt (1).

In harum prælectionum decursu non semel vidimus qua ratione catholice doctrinæ adversarii abusi fuerint dialectica, metaphysica, psychologia, physica, mathesi, astronomia, geologia, physiologia, philologia, sculptura, pictura, poesi, archaeologia, historia, politica, utroque jure civili et ecclesiastico, ut sese illis offerebat occasio. Quoniam vero vix aut ne vix quidem fieri potest ut quisquam sit disciplinis his omnibus apprime instructus, saltem cognoscat oportet, dum veritatis catholice vindicias sumit, celebriores auctores qui illas singulas excoluerunt, et in unaquaque excellunt, ut inde communi se possit adversus improbos acatholicorum conatus. Quo recentiores vero auctores sunt et scientiam ad ulteriorem perfectionem provexerunt, eo magis videntur idonei; quippe, uti non semel animadvertimus, quo magis scientiæ progrediuntur, perimunt difficultates quas illæ in sua veluti infantia procreant. Quapropter theologo maxime cordi esse debet ut cum scientiarum incremento pari gradu incedens, semper eisdem valeat pro opportunitate uti. Sic eam reprehensionem effugiet quæ non semel in theologos intentata est, eos videlicet *stationarios* esse, ac dum scientiæ omnes seculo progrediente magis in dies proficiunt ac ditescunt, eosdem in antea actis se-

(1) Cf. hæc de re egregium opus jam a nobis laudatum *Conférence sulla connessione delle scienze e della religione* etc. auctore cl. episcopo Nicolao Wiseman, præsertim vero XII. seu ultimam conferentiam, in qua egregius auctor ad optima quæque studia colenda, opportunis ac ingeniosis in medium argumentis allatis, theologos excitat ac impellit.

culis consistere, ac in sua paupertate marcescere. Hac ratione se suamque disciplinam ab opprobrio vindicabit, ostendetque theologos haud plane hospites a praesenti scientiarum statu esse, conciliabique theologiae scientiae virorum doctorum promeritam venerationem (1). Quamvis enim theologia quoad objectum suum incapax progressus sit, cum illud recipiat et non eudat, tamen quoad rationem quaestiones ipsas pertractandi, quoad veritatis illustrationem, insectationem errorum novorum, capax est, uti ceterae scientiae omnes, jugis progressus et perfectibilitatis.

Instrumentis igitur tum propriis tum adscitis stipatus theologus, ac lucidissima scientiarum omnium aureola circumdatus strenue poterit in aciem descendere quin paveat catholicae Ecclesiae adversarios, qui eminus quidem conspecti, specie gigantes videntur, cominus vero se produnt quales reipsa sunt, pygmaeos videlicet, qui per adusta dubii deserta vagantes, non habent ubi pedem figant, aut ubi consistant. Miseros homines qui se suosque adeo ingeniose decipiunt, ac negotiorum maximum, cuiusmodi salus aeterna est, lubrica, incerta ac deceptrici subjective persuasioni committunt! Utinam saperent et intelligerent ac novissima providerent! Utinam errores erroribus cumulare desisterent, ac seiva diu huc illuc tempestate jactati in tutum aliquando quietis ac salutis portum sese divina aspirante gratia reciperent! Cuiusque profecto, hac praesertim aetate nostra, sedulo ac sincero animi studio veritatem inquirenti, ea rerum undequaque conditio isque sese offert aspectus, lacrymabilis hinc ac plane desperandus, jucundissimus illinc salutisque plenissimus, ut diu dubius ac anceps haerere non possit. Ex una quippe parte quo magis oculorum intendatur acies, quid nisi congesta rudera

(1) Ceterum quoniam aetate potissimum hac nostra haud pauca tum a catholicis tum ab aetholicis summi momenti agitantur quaestiones ope periodicarum, ut vocant, collectionum, atque ephemeridum etiam, haec instrumenta, quae veluti publica opinionum vehicula sunt, non omnino theologus negliget. Ex illis enim non modo praesentem deprehendet controversiarum statum, sed novissimas praeterea cognoscat erroris formas. Error quippe in perpetuo semper fluxu transiitque est, atque has erroris vices cognoscat theologus oportet, ut idoneas aptet responsiones, erroremque de statione in stationem inassectur donec turpitudine illius in medium prolata, eum pudeat sui iusius. Quod quidem in dies protestantismo contingit, qui ad tales incitas redactus est, ut amplius non inveniat ubi se teneat, si vaga verba, ambages, partemque demeris negativam.

sese intuenti exhibent ingentesque ruinae? Ruinae namque sunt misera illa protestantismi discerptio in tot tantasque sectas, sectarumque veluti frustula secum ipsis pugnantium, quaeque veluti folia novae mutantur in annos; ruinae divinae sacrorum librorum inspiratio plane sublata; historica et obiectiva religionis christianae fides evulsa radicitus; philosophica qualis sit eumque religio suffecta indefinite progrediens, novisque semper se formis evolvens quia unquam metam attingat; politicus demum in religionis res dominatus, sic ut e principis cuiusque nutu pendeat novam religioni formam aptare, novum indere nomen. Haec certe protestantismi ubique facies est, ac simillima mortis imago. Age vero et quid tibi ex altera parte se sistat intueri. Magnificum nempe illud, omnique ex parte admirandum Ecclesiae catholicae aedificium a Christo ipso supra solidissimam petram extractum, ac a novemdecim prope saeculis in unitate, indefectibilitate, sanctitate ac hierarchica veluti harmonia sua jugiter perseverans. Quod quidem tot jamdiu procellis quassatum, tot oculis tentatum insidiis, tot palam machinis impetitur, nil unquam de stabilitate sua deperdidit, nihil de suo splendore amisit; sed firmiter inde ac solidius effectum est, novoque in dies et clariore lumine coruscant. Illi tot caelestia sidera affulgent quot patriarchae sunt qui illud con-alutarunt a longe, quot prophetae qui illud vaticinati sunt, quot apostoli qui illud opera sua fundarunt lateque propagaverunt; quot martyres qui pro illo sanguinem suum profuderunt, quot virgines et confessores, qui sanctitate sua illud decorarunt, quot demum doctores qui illud sapientia sua illustrarunt. In eo caelestium donorum et charismatum nunquam non affluit copia: in eo sacrarum Scripturarum integritas ac sanctitas manet: fidei christianae dogmata ad apicem usque plena et incorrupta servantur: perpetua christianorum seculorum traditio ac disciplina sanctissime custoditur. Ad hoc oriens atque occidens, ad hoc septentrio ac meridies oculos perpetuo attollunt, protenduntque manus: ex eoque novi semper evangelii praecones prodeunt, ad regnum Dei per omnes populos et tribus et linguas ad extremas usque mundi plagas disseminandum. Oh! si oblitus fuero tui, Romana catholica Ecclesia, oblivioni detur dextera mea. Adhaereat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, si quidquid mihi Deo adjuvante suppetat virum, in te, quod haecenus praesare conatus sum, ubique praedicanda, illustranda ac tuenda non conferam!

INDEX RERUM QUAE IN HOC TOMO POSTERIORE CONTINENTUR.

Tractatus de sacramentis in genere.	5, 6	fert sacramentum.	45
PROOEMIUM.	<i>Ibid.</i>	DIFFICULTATES.	45
CAPUT PRIMUM. De sacramentorum numero.	8	PROP. III. In ministris, dum sacramenta conficiunt et conferunt, requiritur intentio saltem faciendi quod facit Ecclesia.	49
PROP. Sacramenta novae legis a Jesu Christo Domino nostro instituta, nec plura sunt nec pauciora quam septem: Baptismus, etc.	9	DIFFICULTATES.	50
DIFFICULTATES.	11	CAP. IV. De sacramentorum ritibus seu caeremoniis.	55
CAP. II. De sacramentorum novae legis efficacia, sive effectibus.	19	PROP. Recepti et approbati Ecclesiae catholicae ritus, in solemnibus sacramentorum administratione adhiberi consueti, nec contemni, nec sine peccato a ministris pro libito omitti, neque in novos alios per quemcumque ecclesiarum pastorem mutari possunt.	54
PROP. I. Sacramenta novae legis non sunt instituta ad solam fidem nutriendam, sed continent gratiam quam significant, eamque non ponentibus obicem conferunt ex opere operato.	21	DIFFICULTATES.	56
PROP. II. In tribus sacramentis, baptismo scilicet, confirmatione et ordine, imprimatur character in anima, hoc est signum quoddam spirituale et indelebile; unde ea iterari non possunt.	29	CAP. V. In superius disputata scholia.	58
DIFFICULTATES.	31	TRACTATUS DE BAPTISMO.	63, 66
CAP. III. De ministro sacramentorum.	33	CAPUT PRIMUM. DE MATERIA BAPTISMI.	67
PROP. I. In sacramentorum ministro, ad valide conferenda sacramenta, non est necessaria fides, adeoque validus est baptismus ab haereticis rite collatus.	36	PROP. I. Aqua vera et naturalis est de necessitate baptismi.	68
DIFFICULTATES.	39	DIFFICULTATES.	<i>Ibid.</i>
PROP. II. Minister in peccato mortali existens, modo omnia essentialia, quae ad sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, servaverit, vere conficit aut con-		PROP. II. Vera est de baptismi sacramento doctrina vigens in ecclesia romana, quae tenet, illum aequo valere sive per immersionem, sive per infusionem aut aspersionem conferatur.	72
		DIFFICULTATES.	74
		CAP. II. DE BAPTISMI FORMA.	75

PROP. Vera est de sacramento baptismi doctrina in ecclesia romana, quae tenet baptizandum esse sub distinctione invocatione trium divinarum personarum.	75
DIFFICULTATES.	76
CAP. III. DE MINISTRO BAPTISMI.	78
PROP. I. Sacramenti baptismi ministri ordinarii sunt episcopi et presbyteri, extraordinarii vero et ex delegatione diaconi.	79
PROP. II. Necessitate cogente, a quocumque, sive masculo sive femina, imo et ab haeretico et infideli baptismus valide ac licite administrari potest.	81
DIFFICULTATES.	82
CAP. IV. DE BAPTISMI SUBJECTO.	86
PROP. I. Praestat parvulos baptizare, licet actum credendi non habeant.	87
DIFFICULTATES.	89
PROP. II. Parvuli baptizati, cum adoleverint, interrogandi non sunt, an ratum habere velint, quod patris eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt: et ubi se nolle responderint, non sunt suo arbitrio relinquendi.	93
DIFFICULTATES.	100
CAP. V. DE NECESSITATE BAPTISMI.	105
PROP. Baptismus liber non est, sed est necessarius ad salutem.	104
DIFFICULTATES.	106
CAP. VI. DE BAPTISMI EFFECTIBUS.	113
PROP. Per D. N. J. C. gratiam, quae in baptismo conferitur, reatus originalis peccati remittitur, ac tollitur totum id, quod verum et propriam peccati rationem habet.	116
DIFFICULTATES.	118
CAP. VII. IN DOCTRINAM HAECENUS VINDICATAM SCHOLIA.	119
TRACTATUS DE CONFIRMATIONE.	121, 122
CAPUT PRIMUM. DE VERITATE SACRAMENTI CONFIRMATIONIS.	125
PROP. Confirmatio baptizatorum non est otiosa caeremonia, sed verum et proprium sacramentum.	124
DIFFICULTATES.	127
CAP. II. DE CONFIRMATIONIS MINISTRO.	156
PROP. Episcopi habent potestatem confirmandi, quae non est illis cum presbyteris communis; sanctae enim confirmationis ordinarius minister est solus episcopus, non autem quisvis alius sacerdos.	140
DIFFICULTATES.	141
CAP. III. DE MATERIA, FORMA ET EFFECTIBUS CONFIRMATIONIS.	144
PROP. Injuria non sunt Spiritui sancto, qui sacro confirmationis chrismati virtutem aliquam tribunt.	151
CAP. IV. IN EA QUAE DISCEPTATA SUNT SCHOLIA COMPLECTENS.	152
TRACTATUS DE AUGUSTISSIMO EUCHARISTIAE SACRAMENTO.	155, 154
PARS PRIOR. De Eucharistia prout est sacramentum.	155
CAPUT PRIMUM. DE REALI CHRISTI PRESENTIA IN EUCHARISTIA.	<i>Ibid.</i>
PROP. I. Christus, prout imprimis sacrae litterae docent, vere, realiter et substantialiter in sanctissimae eucharistiae sacramento continetur, et non ut in signo tantum, vel figura aut virtute.	157
§ I. Expenduntur verba quibus Christus carnem suam manducandam, et sanguinem suum bibendum promisit Joan. VI.	<i>Ibid.</i>
DIFFICULTATES.	165
§ II. Expenduntur verba institutionis eucharistiae.	170
DIFFICULTATES.	174
PROP. II. Eadem veritas ex constanti et universa Ecclesiae traditione evincitur.	185
DIFFICULTATES.	192
PROP. III. Ostendi nequit dogma de reali Christi presentia in eucharistia rectae rationi adversari.	202
DIFFICULTATES.	205
CAP. II. DE MODO QUO CHRISTUS FIT PRESENS IN EUCHARISTIA, SEU DE TRANSSUBSTANTIATIONE.	208
PROP. Tota substantia panis ac vini in eucharistia per consecrationem convertitur in substantiam corporis et sanguinis D. N. J. C.	209
DIFFICULTATES.	211
CAP. III. DE EO QUOD SUB QUALIBET SACRAMENTI SPECIE CONTINETUR, DEQUE CATHOLICAE DOCTRINAE COROLLARIIS.	217
PROP. I. In venerabili sacramento eucharistiae sub unaquaque specie et sub singulis cuiusque speciei partibus separatione facta, totus Christus continetur.	<i>Ibid.</i>
DIFFICULTATES.	218
PROP. II. Peracta consecratione, in admirabili eucharistiae sacramento est corpus et sanguis D. N. J. C. et non tantum in usu dum sumitur, sed ante et post ita ut rema-	

neat verum corpus Domini in hostiis, seu particulis consecratis, quae post communionem reservantur vel supersunt.	219
DIFFICULTATES.	221
PROP. III. Christus in eucharistia adorandus est cultu laetiae.	222
DIFFICULTATES.	224
PROP. IV. Neque Dei praecipuum, neque salutis necessitas postulant ut omnes et singuli Christi fideles utramque speciem sanctissimae eucharistiae sacramenti sumere debeant.	225
DIFFICULTATES.	229
PROP. V. Non errat Ecclesia, dum iustis causis et rationibus adducta jubet laicos, atque etiam clericos non conficientes, sub una tantum specie communicare.	255
DIFFICULTATES.	254
CAP. IV. DE EUCHARISTIAE NECESSITATE, DISPOSITIONIBUS ET EFFECTIBUS.	257
PROP. I. Nemini actualis eucharistiae perceptio necessaria est necessitate medii, sed solis adultis necessitate praecipua.	258
DIFFICULTATES.	<i>Ibid.</i>
PROP. II. Peccatorum remissio neque est praecipuum, neque unicus sanctissimae eucharistiae effectus; nec sola fides est sufficiens preparatio ad sumendum sanctissimae eucharistiae sacramentum.	241
DIFFICULTATES.	245
PARS POSTERIOR. De sacrificio.	245, 244
CAPUT PRIMUM. DE VERITATE SACRIFICII EUCHARISTICI EIUSQUE NATURE.	247
PROP. I. In missa offertur Deo verum et proprium sacrificium, prout sacrae litterae imprimis ostendunt.	248
DIFFICULTATES.	250
PROP. II. Eadem veritas constat ex sensu traditionali.	255
DIFFICULTATES.	258
PROP. III. Sacrificium missae est etiam propitiatorium pro vivis atque defunctis.	260
DIFFICULTATES.	264
CAP. II. DE MISSA PRIVATA.	266
PROP. I. Missae in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, illicitae non sunt, neque propterea abrogandae.	268
DIFFICULTATES.	269
PROP. II. Neque realis, neque spiritualis victimae participatio ex parte populi pars est sacrificii essentialis; neque ulla sive divino sive ecclesiastico praecipuum tenentur laici ad liturgicam communionem; non sunt proinde ut invalidae aut illicitae damnandae missae illae, in quibus nemo sit qui sive sacramentaliter, sive spiritualiter communicet.	275
DIFFICULTATES.	275
CAP. III. DE MATERIA, FORMA ET MINISTRO SACRIFICII EUCHARISTICI.	276
PROP. I. Panis triticus, sive azymus sit, sive fermentatus, est materia valida sacramenti et sacrificii eucharistici.	277
DIFFICULTATES.	280
PROP. II. Solum vinum de vite est materia idonea sacramenti et sacrificii eucharistici.	286
PROP. III. Aqua miscenda est vino in calice offerendo.	287
DIFFICULTATES.	289
PROP. IV. Solus sacerdos conficiens est immediatus et proprie dictus offerens, et minister sacrificii eucharistici; fideles autem adstantes non nisi mediati, et improprie dicti offerentes et celebrantes sunt.	290
DIFFICULTATES.	292
PROP. V. Specialis sacrificii applicatio pro aliquibus personis a sacerdote fieri potest, qua fit, ut specialis fructus eius, pro quibus applicatur, ceteris paribus proveniat.	294
DIFFICULTATES.	296
CAP. IV. DE IDIOMATE, VOCE AC CAEREMONIIS QUIBUS MISSA CELEBRANDA EST.	298
PROP. I. Nec licet, nec expedit lingua tantum vulgari missam celebrare.	<i>Ibid.</i>
DIFFICULTATES.	500
PROP. II. Non omnia in missa alta voce sunt recitanda.	501
DIFFICULTATES.	502
PROP. III. Nihil est in missae caeremoniis quibus utitur Ecclesia catholica quod non sit sanctum et pium.	504
DIFFICULTATES.	508
TRACTATUS DE POENITENTIA.	511, 512
CAPUT PRIMUM. DE VERITATE SACRAMENTI POENITENTIAE.	512
PROP. I. Poenitentia est vere et proprie novae legis sacramentum a Christo institutum ad delenda peccata post baptismum commissa.	515